

**PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI BILJNIH SORTI,
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI BILJNIH SORTI

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje predloženog Zakona sadržana je u odredbama članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 8/98 – pročišćeni tekst, 113/2000, 124/2000 – pročišćeni tekst, 28/2001, 41/2001 – pročišćeni tekst, 55/2001 – ispravak, 76/2010 i 85/2010 – pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU PREDLOŽENIM ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

1. Ocjena stanja

Prijedlog zakona o dopunama Zakona o zaštiti biljnih sorti proizlazi iz potrebe uređenja područja zaštite biljnih sorti. Način i postupak zaštite biljnih sorti uključuje postupak dodjeljivanja, sadržaj, trajanje i način prijenosa i ustupanja korištenja oplemenjivačkog prava, kao i zaštitu nositelja oplemenjivačkog prava.

Odredbama ovoga Zakona krajnji cilj je uređivanje sustava i odnosa između nositelja oplemenjivačkog prava i poljoprivrednih proizvođača.

Od osamostaljenja Republike Hrvatske prvi zakon koji uređuje ovo područje donio je Hrvatski Sabor krajem 1997. godine i to kao Zakon o zaštiti sorti poljoprivrednog bilja. Navedeni Zakon iz 1997. godine morao je biti postupno mijenjan kako bi se izvršilo potrebno usklađenje sa zakonodavstvom Europske unije.

Tako je 2000. godine donijet Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti sorti poljoprivrednog bilja te 2008. godine Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti biljnih sorti. Time je izvršeno usklađenje hrvatskog zakonodavstva s europskim zakonodavstvom posebno s dijelom temeljne Uredbe koja uređuju ovo područje, odnosno Uredbom Vijeća (EZ) br. 2100/94 o zaštiti biljnih sorti.

Zakon o zaštiti sorti poljoprivrednog bilja je u primjeni od 05. prosinca 1997. godine te su za njegovu provedbu do sada izrađena i objavljena dva podzakonska akta.

Republika Hrvatska je 01. rujna 2001. godine pristupila Međunarodnoj konvenciji za zaštitu novih biljnih sorti (Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 1/2001 i 10/2001). Odredbe ove Međunarodne konvencije, u smislu postupka zaštite biljnih sorti, primjenjuju se od dana kada zemlja potpisnica postane vezana ovom Međunarodnom konvencijom, na najmanje 15 biljnih rodova ili vrsta, te najkasnije po isteku razdoblja od 10 godina nakon navedenog datuma, na sve biljne rodove i vrste.

Budući da je 01. rujna 2011. godine isteklo razdoblje od 10 godina i zaštita biljnih sorti moguća je za sve biljne rodove i vrste, iskazana je potreba za donošenjem ovoga Zakona kako bi bilo u potpunosti izvršeno usklađivanje hrvatskog zakonodavstva sa zakonodavstvom Europske unije i poštivanje međunarodnih ugovora. Slijedom navedenoga, ovim Zakonom potvrđuje se okvir Međunarodne konvencije za zaštitu novih biljnih sorti.

2. Osnovna pitanja koja se uređuju Zakonom

Predloženim Zakonom, nastoji se područje primjene Zakona u cijelosti uskladiti sa zakonodavstvom Europske unije. U tom postupku koji je slijedio uočena je potreba da se postojeće odredbe Zakona trebaju jednim dijelom dopuniti, s ciljem da se provedu dodatne uskladbe s promjenama.

Slijedom toga ističemo glavne dijelove predloženih dopuna Zakona koje predstavljaju novost u odnosu na postojeće uređenje područja zaštite biljnih sorti:

- uvodi se odredba o utvrđivanju odnosa između nositelja oplemenjivačkog prava i poljoprivrednog proizvođača po pitanju požetog materijala koji poljoprivredni proizvođač koristi u svrhu reprodukcije na vlastitom poljoprivrednom imanju, tzv. farmerovog sjemena;
- od 01. rujna 2011. zaštita biljnih sorti moguća je za sve biljne rodove i vrste.

3. Posljedice koje će donošenjem Zakona proisteći

Prihvatanjem ovoga Zakona uklonila bi se utvrđena neusklađenost našeg zakonodavstva sa zakonodavstvom Europske unije u segmentu zaštite biljnih sorti.

Na taj način obavljanje poslova u području zaštite biljnih sorti bilo bi uređeno i usklađeno s uvjetima i mjerilima koja vrijede u zemljama Europske unije.

III. OCJENA POTREBITIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona neće biti potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske. Predložene odredbe Zakona ne predviđaju posebne aktivnosti koje već do sada nisu postojale i koje bi dodatno opterećivale bilo proračun bilo krajnje korisnike.

IV. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Odredbama članaka 159. i 161. Poslovnika Hrvatskog Sabora (Narodne novine, br. 71/2000, 129/2000, 117/2001, 6/2002 – pročišćeni tekst, 41/2002, 91/2003, 58/2004, 69/2007, 39/2008 i 86/2008) predviđena je mogućnost da Zakon može biti donesen po hitnom postupku ako to, između ostalog, zahtijevaju osobito opravdani državni razlozi. Imajući u vidu, da ovaj prijedlog Zakona predstavlja usklađivanje zakonodavstva Republike Hrvatske sa zakonodavstvom Europske unije i izvršenje međunarodnih ugovora, te da je donošenje istog predviđeno Nacionalnim programom Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji, predlaže se donošenje Zakona po hitnom postupku.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI BILJNIH SORTI

Članak 1.

U Zakonu o zaštiti biljnih sorti (Narodne novine, br. 131/97, 62/2000 i 67/2008) u članku 1. dodaje se stavak 2. koji glasi:

"2) Ovaj Zakon sadrži odredbe koje su u skladu sa sljedećim aktom Europske unije: Uredbom Vijeća (EZ) br. 2100/94 od 27. srpnja 1994. godine o zaštiti biljnih sorti (SL L 227, 1.9.1994.).".

Članak 2.

Iza članka 12.a dodaje se članak 12.b koji glasi:

"Članak 12.b

- (1) Oplemenjivačko pravo neće biti povrijeđeno u slučaju kada se požeti materijal zaštićene sorte za određene biljne vrste, a koji je poljoprivredni proizvođač proizveo na vlastitom imanju, koristi u svrhu reprodukcije na vlastitom poljoprivrednom imanju.
- (2) Poljoprivredni proizvođač koji koristi mogućnost iz stavka 1. ovog članka mora platiti odgovarajuću naknadu nositelju oplemenjivačkog prava, a koja je niža od licencije koju plaća proizvođač sjemena.
- (3) Poljoprivredni proizvođač koji koristi mogućnost iz stavka 1. ovog članka, na zahtjev nositelja oplemenjivačkog prava mora mu dostaviti informaciju o zasijanim površinama.
- (4) Mali poljoprivredni proizvođači su izuzeti od plaćanja naknade za mogućnosti koje su propisane stavkom 1. ovoga članka.
- (5) Ministar propisuje kriterije za određivanje malih proizvođača te biljne vrste na koje se odnosi odredba stavka 1. ovoga članka.
- (6) Pri uporabi požetog materijala iz stavka 1. ovoga članka u svrhu reprodukcije na vlastitom poljoprivrednom imanju, poljoprivredni je proizvođač obvezan postupati u skladu s propisima iz područja biljnog zdravstva, posebno vodeći računa o sprječavanju pojave štetnih organizama na usjevima zasnovanim korištenjem tog materijala."

Članak 3.

- (1) Sorte iz članka 7. stavka 1. Zakona o zaštiti biljnih sorti (Narodne novine, br. 131/97, 62/2000 i 67/2008) mogu biti predmet oplemenjivačkih prava od 01. rujna 2011. godine.

(2) Iznimno od članka 8. stavka 1. Zakona o zaštiti biljnih sorti (Narodne novine, br. 131/97, 62/2000 i 67/2008), za sve sorte biljnih vrsta osim: pšenice, ječma, zobi, kukuruza, običnog suncokreta, soje, uljane repice, šećerne repe, krumpira, lucerne, graška, krmnog kelja, kruške, topole i vrbe, oplemenjivač sorte ili njegov pravni slijednik može do 01. rujna 2013. godine podnijeti zahtjev za dodjeljivanje oplemenjivačkog prava.

Članak 4.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Ovim člankom sukladno Odluci Vlade Republike Hrvatske navodi se s čime je Zakon usklađen.

Uz članak 2.

Dodavanjem novog članka uvodi se odredba o utvrđivanju odnosa između nositelja oplemenjivačkog prava i poljoprivrednog proizvođača po pitanju požetog materijala koji poljoprivredni proizvođač koristi u svrhu reprodukcije na vlastitom poljoprivrednom imanju, tzv. farmerovog sjemena.

Uz članak 3.

Ovim člankom definiran je datum kada sorte svih botaničkih rodova i vrsta mogu biti predmet oplemenjivačkih prava te se preciznije definira razdoblje za podnošenje zahtjeva za dodjeljivanje oplemenjivačkog prava.

Uz članak 4.

Ovim člankom uređuje se vrijeme stupanja na snagu i primjene ovoga Zakona.

**TEKST ODREDBI ZAKONA O ZAŠTITI BILJNIH SORTI
(Narodne novine, br. 131/97, 62/2000 i 67/2008) KOJE SE DOPUNJUJU**

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuje način i postupak zaštite biljnih sorti, postupak dodjeljivanja, sadržaj, trajanje i način prijenosa i ustupanja korištenja stjecanja oplemenjivačkog prava i zaštita nositelja oplemenjivačkog prava.

Članak 7.

- (1) Sorte svih botaničkih rodova i vrsta, uključujući, između ostalog, hibride između rodova i vrsta, mogu biti predmet oplemenjivačkih prava.
- (2) Sorta je zaštićena dodjeljivanjem oplemenjivačkog prava.
- (3) Oplemenjivačko pravo će se dodijeliti za sortu koja je: nova, različita, ujednačena, postojana i označena imenom.
- (4) Popis biljnih vrsta koje se mogu zaštititi dodjeljivanjem oplemenjivačkog prava donosi ministar.

Članak 8.

- (1) Sorta je nova ako na dan podnošenja zahtjeva za dodjeljivanje oplemenjivačkog prava materijal te sorte nije prodavan ili na drugi način stavljen na raspolaganje sa ili bez dopuštenja oplemenjivača
 - a) u Republici Hrvatskoj jednu godinu, ili
 - b) izvan Republike Hrvatske četiri godine, a u slučaju drvenastih vrsta ili vinove loze šest godina.
- (2) Sorta je različita ako se jasno razlikuje od svake druge sorte, već opće poznate u vrijeme podnošenja zahtjeva. Isto vrijedi i za sorte koje se na temelju podnesenih zahtjeva nalaze u postupku priznavanja ili zaštite sorte u Republici Hrvatskoj ili inozemstvu.
- (3) Sorta je ujednačena ako je ujednačena u svojim karakterističnim svojstvima.
- (4) Sorta je postojana ako njezina karakteristična svojstva ostanu nepromijenjena nakon ponovljenog umnažanja ili na kraju svakoga svojstvenog ciklusa umnažanja.

Članak 12.

- (1) Dopuštenje nositelja oplemenjivačkog prava za korištenje materijala zaštićene sorte potrebno je:
 1. za proizvodnju ili reprodukciju (umnažanje),
 2. za kondicioniranje u svrhu umnažanja,
 3. kod ponude za prodaju,
 4. kod prodaje ili drukčijeg trženja
 5. za uvoz ili izvoz,
 6. za skladištenje u bilo koju svrhu navedenu pod točkom 1. do 5. ovoga stavka.
- (2) U slučajevima iz stavka 1. ovoga članka u odnosu na požeti ili pobrani materijal, uključujući cijele biljke i dijelove biljaka, dobiven nedopuštenim korištenjem materijala zaštićene sorte, potrebno je dopuštenje oplemenjivača ako oplemenjivač nije imao odgovarajuću mogućnost iskoristiti pravo vezano za navedeni materijal.

(3) U slučajevima iz stavka 1. ovoga članka u odnosu na proizvode dobivene neposredno od požetog ili pobranog materijala zaštićene sorte, potrebno je dopuštenje oplemenjivača ako oplemenjivač nije imao odgovarajuću mogućnost iskoristiti pravo vezano za navedeni materijal.

(4) Zaštita iz stavka 1. ovoga članka teče od dana podnošenja zahtjeva za dodjeljivanje oplemenjivačkog prava.

Članak 12.a

Oplemenjivačko pravo ne obuhvaća radnje:

- a) poduzete za osobnu upotrebu i u nekomercijalne svrhe,
- b) poduzete u eksperimentalne svrhe,
- c) poduzete u svrhu oplemenjivanja ili istraživanja i razvijanja drugih sorti,
- d) navedene u članku 12. stavku 1., 2. i 3. ovoga Zakona u odnosu na »u osnovi izvedene sorte«, osim tamo gdje se primjenjuje odredba članka 13. ovoga Zakona, ili gdje »u osnovi izvedena sorta« ili materijal od te sorte dolazi pod zaštitom prava vlasništva, a koje nije sadržano u sličnoj odredbi i
- e) čijom zabranom će se kršiti odredbe propisane u članku 40.a ovoga Zakona.